עם השותף שוכל
הפתעה —

המחותן גאון
— נוספת —

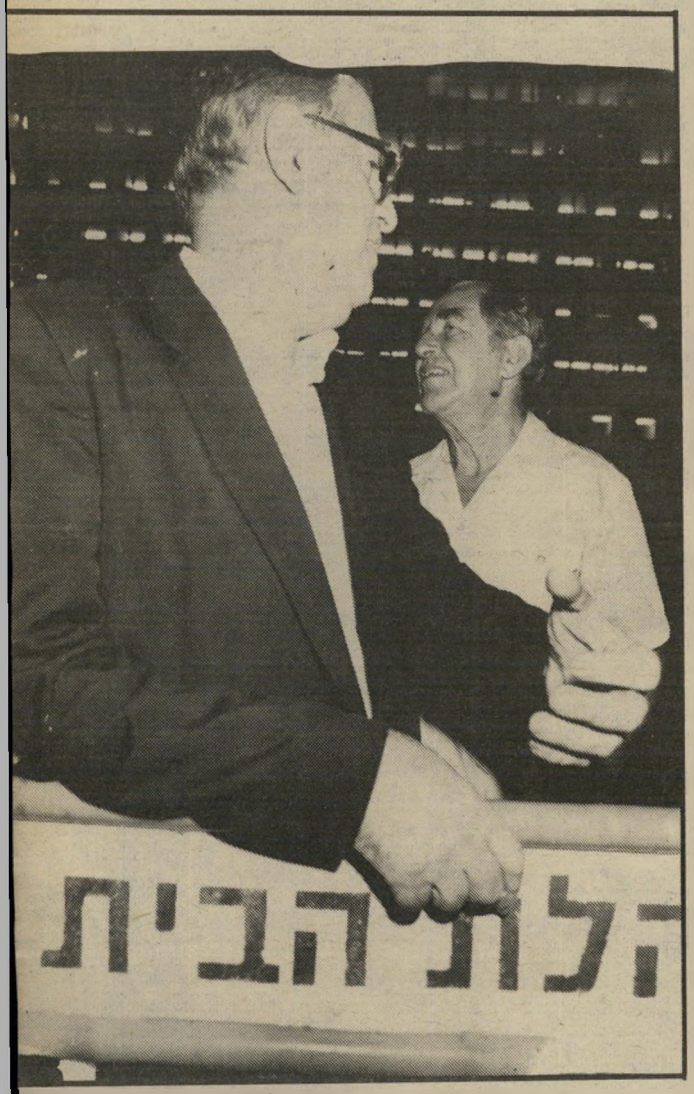

עם הגים אבן בהפגנת „שלום עכשיו"
— לבגין ?

עמד הטיבעי: נשיא בית־המישפט, השופט יצחק כהן, שהוא ידוע יותר מאילון, וגם קרוב אליהם יותר בדיעותיו. אך הם ידעו היטב ש־ראש־הממשלה, מנחם בגין, לא יסכים בשום פנים להצעה כזאת. השופט כהן עמד בראש הוועדה לחקירת הטבח בצברה ושאתילא. אין זה סוד שמסקנות הוועדה לא מצאו חן בעיני מנחם בגין. הוא אף היה סבור, אחרי הקריאה הרא־שונה של המסקנות, שהן מחייבות אותו להתפטר.

בגין גם זכר, אולי, כי כאשר הוגשה עתירה לבג"ץ נגד החל־טת הממשלה למנות ועדת־חקירה בפרשת רצח ארלוזורוב, היה ה־שופט מנחם אילון אחד השופטים שדחו את העתירה. בהתבטאויותיו בפרשה זאת, כפי שהן מופיעות בפרוטוקול של בית־המישפט, גילה אילון הבנה רבה לעמדת הממשלה.

קשיים משפחתיים

כאורה, מבטחת בחירתו של אילון, בקולותיהם של 64 חברי הקואליציה.

למעשה, יהיה לו קשה מאוד להיבחר מול המועמד שהציג ה־מערך, הח"כ חיים הרצוג.

כמו אילון, עלה גם הרצוג ל־ישראל עם מישפחתו ב־1935. כמו אילון, גם מוצאו ממישפחה בעלת ייחוס רבני, והוא אף למד בישיבת חברון שבירושלים.

כמו אילון, גם הרצוג הוא בעל השכלה מישפטית, ובשנים האח־רונות הוא עורך־דין פעיל.

כמו אילון, גם הרצוג מילא ב־משך כל חייו תפקידים במערכת השילטונית. בעוד שאילון שירת במערכת האזרחית, היו רוב תפקי־דיו של הרצוג במערכת הצבאית.

אך להרצוג יש כמה יתרונות על־פני אילון, ובזכותם הוא יוכל למצוא לו תומכים בקואליציה. ב־בחירה החשאית שתיערך בהתח־לת השבוע הבא. קשה להניח כי לאילון, לעומת זאת, יימצאו תומ־כים באופוזיציה.

יתרונותיו של הרצוג על־פני אילון באו לו בעיקר בזכות הקש־רים המישפחתיים שלו.

חיים הרצוג הוא בנו הבכור של הרב אייזיק־יצחק הלוי הרצוג, מי שהיה רבה הראשי של הקהילה היהודית בדאבלין שבאירלנד, ו־אחר־כך רב ראשי בישראל. אחיו הצעיר, יעקב הרצוג, היה סמנכ"ל מישרד־החוץ הישראלי, מנכ"ל מי־שרד ראש־הממשלה, ואחר־כך הוא היה „יועץ הסתרים" של ראש הממשלה לוי אשכול ב־1967. יעקב הרצוג נחשב למבריק שבין שני האחים, והוא נפטר ב־1972.

ייחוסו המישפחתי של הרצוג מצד אביו, עשוי להביא לו קול אחד או יותר בין חברי־הכנסת של המיפלגות הדתיות. אביו, אי־זיק הרצוג, היה אמנם מקורב ל־תנועת המזרחי שייסדה את ה־מפד"ל, אך הוא היה מקובל גם על אנשי אגודת־ישראל ופועלי־אגודת־ישראל.

בתקופת מילחמת העולם הש־נייה, היה הרצוג קצין במודיעין הבריטי. הוא שהה במצריים, ושם הכיר את אורה אמבש, והתחתן עימה. אחותה של אורה — סוזי — התחתנה עם פוליטיקאי ישראלי ידוע אחר, אבא אבן.

מישפחת אמבש היתה אחת מ־אותן מישפחות מצריות עשירות, שעוד לפני הקמת ישראל נעשו שותפות בבנק דיסקונט. הח"כ חיים הרצוג הוא חבר במועצת המנהלים של בנק זה, הגדול שבבנקים ה־פרטיים של ישראל, ואחד מ־200 הבנקים הגדולים בעולם.

המישפחה המייסדת של בנק דיסקונט — מישפחת רקנאטי, שמ־רה תמיד על זיקה חזקה לתנועה הרביזיוניסטית ואחר־כך לתנועת החרות. אין זה מן הנמנע, שמקו־מו של הרצוג במועצת המנהלים של דיסקונט יועיל לו גם במירוץ לנשיאות.

הקשר השלישי, הוא הקשר של הרצוג עם המיליארדר היהודי־בריטי סיר אייזיק וולפסון, שעשה את הונו כאשר רכש בשנות ה־30 רשת של חנויות כולבו בבריטניה. סיר אייזיק היה ידיד טוב של הרב אייזיק הרצוג.

וולפסון היה נוהג לומר: „בלונ־דון גדלו שני אנשים בשם אייזיק. האחד אייזיק הרצוג והשני אייזיק וולפסון. לאחד היה מזל, ולשני לא כל־כך. זה שהיה לו מזל גבחר להיות הרב הראשי של ארץ־יש־ראל, לימד תורה והפך לאחד המנ־היגים הדגולים של העם היהודי — והשני, נו, אתם רואים מה קרה לו."

„חוסר המזל" של השני לא הפריע לו לקבל ממדינת־ישראל בפרוטות את הבעלות על חברת הנפט של, שחיסלה את עסקיה ב־ישראל. חברה זאת הסבה את שמה לפז, שהיא חברת הדלק הגדולה בישראל. וולפסון הציע לחברו, אייזיק הרצוג, לקבל אחוז אחד ממניותיה של קרן וולפסון הידועה, שבה הצטברו רווחיה של חברת פז, אך הרב הראשי סירב.

בנו לא סירב. אחרי שסיים הר־צוג את שירותו הצבאי בצה"ל בדרגת אלוף, וסיים גם את שרותו כשגריר ישראל באו"ם, הוא פתח מישרד־פרקליטים פרטי, והיה לנ־ציגו של וולפסון בעסקיו המסוע־פים בישראל.

הקשר עם וולפסון עשוי להועיל עכשיו להרצוג. וולפסון הוא שות־פם של האחים מאיר, הקבלנים הידועים, שהח"כ לשעבר, איש רפ"י זלמן שובל, נשוי לאחת מ־בנותיהם.

לחיים הרצוג יש לא רק קשרים עיסקיים עם שובל, אלא גם קש־רים פוליטיים. הרצוג נמנה תמיד עם המקורבים למשה דיין המנוח ולרפ"י. אין זה מן הנמנע שה־שר מרדכי בן־פורת והח"כ יגאל הורביץ יצביעו למענו בבחירות החשאיות. הם יזכרו שכאשר היה הרצוג פרשן רישמי בכלי־התיק־שורת האלקטרוניים, במילחמת יום־הכיפורים, הוא הקדיש זמן רב להדיפת ההתקפות על שר־הביטחון דאז, משה דיין.

הקשר עם וולפסון עשוי להניב פירות נוספים. כאשר ביקש סיר אייזיק למכור את מניותיו בחברת פז, הוא מצא קונה כרוחו: המילי־ארדר היהודי־גרמני־יפאני שאול אייזנברג. וולפסון לחץ בעוצמה רבה כדי שממשלת ישראל תאשר את העיסקה הזאת, שבסופו של דבר לא יצאה אל הפועל בגלל סכסוכים בין מנהיגי המיפלגה ה־ליברלית שבליכוד.

אייזנברג אינו שוכח זאת. יש לו אחיזה איתנה במיפלגה הליברלית, והיא עשוייה לבוא לידי ביטוי.

הקשר המישפחתי האחרון הוא הידוע ביותר: אחד מבניו של חיים הרצוג, יואל, נשא לאשה את אחת מבנותיו של המיליארדר היהודי־סודאני־שוויצי נסים גאון, פטרונה של תמ"י.

טקס הנישואין המפואר נערך במלון של גאון בז'נבה, ואצולת הממון והפוליטיקה הישראלית הו־טסה לשוויץ כדי להשתתף בו. אין ספק שגאון, המגלה מעורבות רבה בפוליטיקה הישראלית, יהיה מרוצה מאוד עם מחותנו יהיה נשיא המדינה, וחברי הכנסת של תמ"י יתקשו לשכוח זאת.

יתכן שחבר־כנסת אחד או שניים מן המיפלגה הליברלית יבקשו ל־הצביע בעד הרצוג, רק משום שמו־עמד הקואליציה הוא חובש־כיפה, משום שלא ירצו „ליצור תקדים."

אולי תהיה זו הפתעה אם ראש־הממשלה מנחם בגין ייאלץ „לב־לוע" שוב מועמד של מיפלגת ה־עבודה כנשיא המדינה — אך הה־פתעה לא תהיה גדולה. אילו היו הנסיבות שונות, היה גם אילון יכול להיות מועמד האופוזיציה, כשם שהרצוג היה יכול לשמש כמועמד של הקואליציה, שכמה מחבריו הטובים ביותר נמצאים בה.

שלמה פרנקל
ומרסל זוהר ■